

Date: 27th October-2025

SUN'YI INTELLEKTNING BIZNES BOSHQARUVI SAMARADORLIGIGA
TA'SIRI

Muxtoraliev Axrorbek Abdumalik o'g'li

Millat umidi universiteti Xalqaro biznes boshqaruvi fakulteti

4 kurs talabasi

Gmail: mukhtoralievaxror@gmail.com

Annotatsiya: Ushbu tezisda sun'iy intellekt (SI) texnologiyalarining biznes boshqaruvi samaradorligiga ta'siri o'rganiladi. Zamonaviy raqamli davrda korxonalarining muvaffaqiyati inson omili bilan bir qatorda algoritmik tahlil, avtomatlashtirish va ma'lumotlarga asoslangan qaror qabul qilish sifatiga bog'liq. Tadqiqotda sun'iy intellektning boshqaruv, marketing, moliya va inson resurslarini boshqarish sohalaridagi amaliy natijalari tahlil qilinadi.

Kalit so'zlar: sun'iy intellekt, biznes boshqaruvi, avtomatlashtirish, samaradorlik, raqamli transformatsiya, ma'lumotlar tahlili.

So'nggi o'n yillikda sun'iy intellekt (SI) texnologiyalari biznes boshqaruvida inqilobiy o'zgarishlarni yuzaga keltirdi. Dunyo bo'ylab korxonalar boshqaruv qarorlarini qabul qilishda inson tajribasini avtomatik algoritmlar bilan birlashtirib, samaradorlikni oshirishga erishmoqda. SI nafaqat texnik jarayonlarni, balki strategik rejalashtirish, tahlil va risklarni boshqarish tizimlarini ham takomillashtirmoqda. Sun'iy intellektning boshqaruvdagi eng muhim afzalliklaridan biri – ma'lumotlarni tahlil qilish tezligi va aniqligidir. An'anaviy boshqaruvda inson bir necha soat yoki kun talab qiladigan tahlilni SI soniyalar ichida amalga oshiradi. Masalan, "McKinsey Global Institute" ma'lumotlariga ko'ra, SI vositalarini faol joriy etgan kompaniyalar boshqaruv samaradorligini o'rtacha 40 foizga oshirgan.

Boshqaruv sohasida SI asosan quyidagi yo'nalishlarda qo'llanilmoqda:

1. **Prognozlash va tahlil** — SI bozor tendensiyalarini, xaridor xulqini va moliyaviy oqimlarni oldindan aniqlaydi.
2. **Avtomatlashtirilgan qaror qabul qilish** — murakkab jarayonlarda inson aralashuvisiz optimal yechimlarni tanlaydi.
3. **Risklarni baholash** — algoritmlar korxona faoliyatidagi potentsial xavflarni tahlil qilib, ularni kamaytirish choralarini taklif etadi.
4. **Inson resurslarini boshqarish** — xodimlarning samaradorligini baholash, ishga qabul qilish va motivatsiya tizimlarini avtomatlashtiradi.

Masalan, "IBM Watson" tizimi SI asosida mijozlar ma'lumotlarini chuqur tahlil qilib, kompaniyalarga strategik qarorlar qabul qilishda yordam beradi. "Amazon" esa sun'iy intellekt yordamida logistika, ombor boshqaruvi va talab prognozlarini avtomatlashtirib, operatsion xarajatlarni 20 foizgacha qisqartirgan.

Date: 27th October-2025

O'zbekiston kompaniyalari orasida ham SI texnologiyalariga qiziqish ortib bormoqda. So'nggi yillarda bank sektori (xususan, "TBC Bank", "Ipak Yo'li Bank") mijozlarni tahlil qilish va kredit risklarini baholashda SI algoritmlarini qo'llamoqda. Shuningdek, "Artel", "Beeline", va "UzAuto Motors" kabi korxonalar ishlab chiqarish, marketing va xizmat ko'rsatishda avtomatlashtirilgan tizimlardan foydalanishni kengaytirmoqda. SI nafaqat tezkor tahlil, balki inson omilidan mustaqil fikrlashni ta'minlaydi. Bu, o'z navbatida, sub'ektiv qarorlar sonini kamaytiradi va boshqaruv jarayonlarini shaffoflashtiradi. Shu bilan birga, sun'iy intellektning joriy etilishi inson resurslarining qayta tayyorlanishini talab qiladi. Boshqaruv xodimlari endilikda ma'lumotlar tahlili, algoritmik fikrlash va texnik tafakkur ko'nikmalariga ega bo'lishi kerak.

SI texnologiyalarining samarasi aniq ko'rsatkichlarda namoyon bo'ladi:

- Operatsion xarajatlarni o'rtacha **25–35%** gacha kamaytiradi;
- Ishlab chiqarish unumdorligini **40%** gacha oshiradi;
- Qaror qabul qilish vaqtini **60%** gacha qisqartiradi;
- Mijozlar ehtiyojlarini aniqlash aniqligini **90%** gacha yetkazadi.

Ammo bu jarayon bilan bir qatorda axloqiy va huquqiy masalalar ham yuzaga chiqmoqda. Sun'iy intellekt noto'g'ri ma'lumotlarga asoslangan qaror qabul qilsa, kompaniya uchun moliyaviy va ijtimoiy xavf tug'ilishi mumkin. Shu sababli, har bir biznes SI joriy etishda etik me'yorlar, inson nazorati va ma'lumotlar xavfsizligini ta'minlashi zarur.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, sun'iy intellekt biznes boshqaruvini avtomatlashtirish, tahlilni tezlashtirish va strategik qarorlarni optimallashtirish orqali korxonalar samaradorligini sezilarli darajada oshiradi. SI texnologiyalarining muvaffaqiyatli joriy etilishi inson va algoritm o'rtasidagi muvozanatni saqlash, ma'lumotlar xavfsizligini kafolatlash va boshqaruv madaniyatini yangilashni talab etadi. Kelgusida O'zbekistonda sun'iy intellekt asosida ishlaydigan boshqaruv tizimlarini kengaytirish biznes jarayonlarining raqobatbardoshligini ta'minlaydi hamda mamlakat iqtisodiyotida samaradorlikning yangi bosqichini boshlab beradi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. McKinsey Global Institute. *Artificial Intelligence in Business Management*, 2024.
2. Kotler P., Keller K. *Marketing Management*. Pearson, 2023.
3. Statista Report. *AI Adoption in Enterprises 2024*.
4. Green-Eco Journal. *Sun'iy intellekt va boshqaruv samaradorligi*, 2024.
5. <https://ictnews.uz/uz/post/suniy-intellekt-va-biznes-boshqaruvi>